

Pernille Rosenkrantz-Theil
Social-, Bolig- og Ældreministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
E-mail: sbmin@sm.dk

SAND
De hjemløses landsorganisation

Sundholmsvej 34, st.
2300 København S

Tlf. 8993 7060
CVR. 2926 2403

sand@sandudvalg.dk
www.sandudvalg.dk

København 26. oktober 2023

Henvendelse til social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil

SAND – De Hjemløses Landsorganisation og Stenbroens Jurister har med stor interesse fulgt ministerens besvarelse af spørgsmål 402 (SOU, alm.del, 2022-23, 2. samling,) om klageadgang for bortvisninger fra herberg.

Vi kan forstå, at ministeren i sin besvarelse lægger op til at ændre reglerne om klageadgang, så det ikke længere skal være muligt at påklage en afgørelse om bortvisning fra herberger til Ankestyrelsen.

SAND og Stenbroens Jurister vil gerne bidrage til at nuancere spørgsmålet om klageadgang ved bortvisninger fra herberger.

Vi er enige med ministeren i, at herbergslederen skal have mulighed for at fastsætte generelle regler, som er nødvendige for at botilbuddet kan fungere, i form af husordener. Vi er også enige i, at det i ekstreme situationer, fx vold, skal være muligt at bortvise en beboer.

SAND og Stenbroens Jurister mener dog samtidig, at det er af stor betydning for udsatte borgeres retssikkerhed og værdighed, at der er mulighed for *efterfølgende* at klage over en bortvisning og få taget stilling til, om afgørelsen var lovlig.

Borgerens mulighed for at klage over en bortvisning står ikke i vejen for at herbergslederen kan opsætte generelle regler for botilbuddet eller for, at herbergslederen kan bortvise beboere og på denne måde varetage sit personales og beboernes sikkerhed.

Uproportionelle og arbitrære bortvisninger

Det er desværre realiteten, at hjemløse ikke kun bortvises i "ekstreme situationer" men også i situationer, der synes uproportionelle, fx fordi beboeren har drukket eller indtaget stof, har talt grimt eller har forsvaret sig mod en anden beboer mv.

I en af de sager, som lå til grund for Ankestyrelsens principmeddelelse 3-22 og for Ombudsmandens udtalelse af 18. september 2023, blev den bortviste person (M) angrebet med en kniv af en anden beboer på et herberg. Angrebet var fuldstændigt tilfældigt og M forsvarede sig ved at løfte en potteplante foran sit ansigt. Politiet kom og hentede den angribende beboer, som blev bortvist. Flere dage efter episoden blev M så bortvist fra herberget med den begrundelse, at han havde været involveret i en voldsepisode. Personalet havde ikke overværet episoden, da de havde låst sig inde på et kontor.

Fjernes klageadgangen vil en hjemløs som M ikke have mulighed for at få en uvildig prøvelse af en bortvisning under lignende omstændigheder.

Stenbroens Jurister har bistået i en række sager om bortvisning fra herberger. I en konkret sag bortviste et herberg en beboer for overtrædelse af husordenen, fordi beboeren angiveligt havde filmet en medarbejder, selvom det efterfølgende viste sig, at beboeren blot havde lydoptaget en samtale med medarbejderen. Fordi der ikke var en passende bestemmelse i herbergets husorden om forbud mod at filme/optage medarbejdere, valgte herberget i deres begrundelse for bortvisningen at henvise til deres bestemmelse i husordenen som vedrører vold og trusler. Dette resulterede i, at beboeren fik aktiveret en behandlingsdom i psykiatrien, da det nu fremstod som om, at han var blevet bortvist pga. vold og trusler, selvom det ikke var tilfældet. Desuden har Stenbroens Jurister oplevet sager, hvor husordenen er brugt til at bortvise en beboer, der ikke formåede at rydde sit værelse op, med den begrundelse, at det fremgik af husordenen at beboerne havde ansvaret for daglig rengøring. Her burde herberget i stedet have rettet henvendelse til kommunen og indgået i dialog om at få den rette støtte til beboere. Beboere endte i stedet på gaden med få dages varsel.

En væsentlig pointe i denne debat er, at herberger er lavtærskelstilbud for de allermost udsatte borgere i Danmark. Det er borgere som ofte har stof- og alkoholbrug, psykiske lidelser og voldsomme traumer, hvilket kan medføre en adfærd, som for nogen kan virke ubehagelig og utryk. Denne gruppe opholder sig ofte på herberger, fordi der ikke er andre steder, som kan rumme dem og deres komplekse udfordringer. Det er derfor afgørende, at tilbuddenes inklusionskriterier for indskrivning ikke også bliver eksklusionskriterier på de samme botilbud gennem en bortvisningspraksis, der ikke kan efterprøves.

Vi ser også ofte eksempler på, at herberger nægter at give en skriftlig begrundelse og klagevejledning i forbindelse med bortvisninger. Nogle herberger har med henvisning til Ankestyrelsens principmeddelelse 3-22 ikke set sig forpligtede til at give skriftlige begrundelser mv., fordi de mener, at en bortvisning ikke er en afgørelse. Ombudsmanden har nu slået fast, at Ankestyrelsen også bør behandle klager over afgørelser om bortvisninger og ikke kun udskrivninger.

Bortvisning er en meget alvorlig afgørelse for den enkelte, der kan være nødsaget til at overnatte på gaden. SAND får desuden henvendelser fra hjemløse, som fortæller, at herberger afviser at lade dem indskrive med henvisning til, at de er blevet udskrevet/bortvist fra et andet herberg. Bortvisningen medfører således ofte i praksis, at også den hjemløses rettigheder efter serviceloven ikke længere opfyldes, selvom

den pågældende fortsat er i målgruppen for ophold på et herberg. Adgangen til at klage over afgørelsen og dens begrundelse kan også derfor være af afgørende betydning for både den enkelte hjemløse og for beskyttelsen af målgruppen af de mest udsatte som sådan.

Manglende officielle retningslinjer for husordener

SAND får ofte henvendelser fra herberger, der efterspørger vejledning og retningslinjer for lovligheden og proportionaliteten af husordener i mangel på officielle vejledninger. Herbergerne er altså i tvivl om, hvornår de lovligt må bortvise beboerne.

Stenbroens Jurister har i sit høringssvar til de opdaterede vejledninger til serviceloven i medfør af hjemløse reformen anbefalet ministeren at udarbejde en bekendtgørelse om rammerne for husordener på herberg.

Fordi der ikke er nogen bekendtgørelse, vejledning eller på anden måde konkretiserede rammer for udarbejdelsen af husordener, er klageadgangen ved bortvisninger på nuværende tidspunkt reelt den eneste mulighed for at få prøvet proportionaliteten af husordenerne på herbergerne og dermed få nogle retningslinjer, som herbergerne kan støtte sig til og som kan danne grundlag for tilsyn.

Hjemløse reformen skærper behovet for klageadgang ved bortvisninger

SAND og Stenbroens Jurister vurderer, at det netop nu er særligt relevant at opretholde muligheden for at klage over en bortvisning. Vi er nervøse for, at de nye refusionsregler i hjemløse reformen kan betyde, at kommuner i større grad vil forsøge at presse herberger til at udskrive beboere, når kommunen ikke kan opfylde de kriterier, der knytter sig til deres udskrivningskompetence i servicelovens § 110, stk. 5.

SAND og Stenbroens Jurister hører jævnligt om herberger, der af egen drift bortviser/udskrives beboere fordi kommunen stopper betalingen til herberget. Vi har set flere eksempler på denne praksis fra kommunerne før hjemløse reformen trådte i kraft, og vi kan kun forvente, at det vil blive endnu mere udbredt, når kommunernes udgifter til herbergspladser potentielt fordobles. Hvis klageadgangen for bortvisninger fjernes, vil en sådan praksis blive særdeles vanskelig at få stoppet.

Det er SAND og Stenbroens Juristers holdning, at man – i kølvandet på ombudsmandens udtalelse – med de nuværende regler opnår en fair balance, så herbergsledere på den ene side har mulighed for at bortvise beboere, som er til fare for personale og andre beboere mv., og hjemløse på den anden side har mulighed for at få efterprøvet tvivlsomme afgørelser, så man undgår uproportionelle og arbitrære bortvisninger.

Vi anbefaler derfor, at ministeren ikke fjerner klageadgangen.

Med venlig hilsen

SAND – De hjemløses landsorganisation og Stenbroens Jurister